

nummer 148x00110.09149
ontwerp 27 oktober 2003
datum maart 2004
17 mei 2004

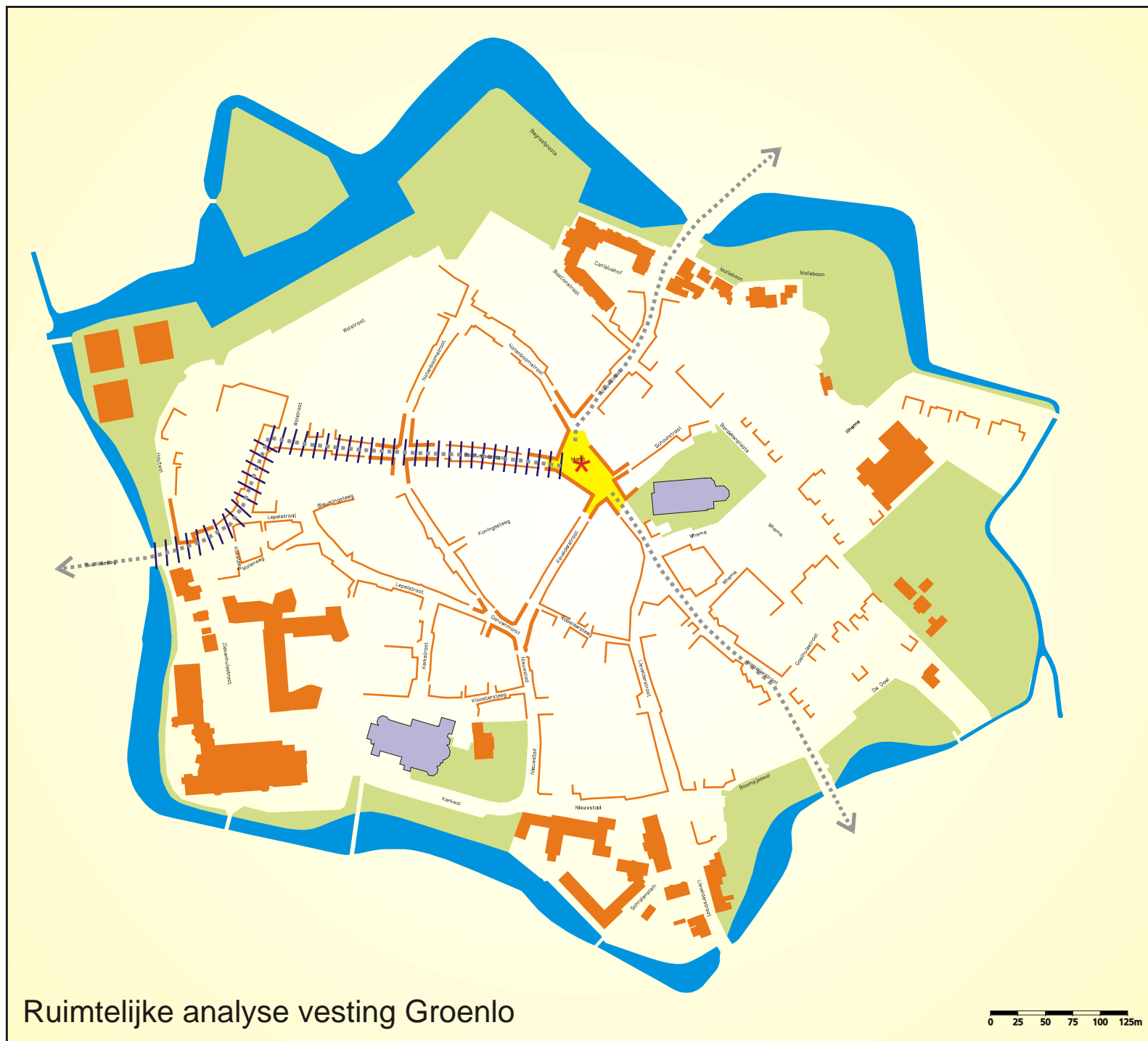
Gemeente Groenlo

**Welstandsnota +
Vesting Groenlo**

ontwerp

Inhoudsopgave	pagina		
1. INLEIDING	3	4. CRITERIA VESTING	29
1.1 Aanleiding	3	H1.1 Structuurdragers en entrees	30
1.2 Doel	3	H1.2 Binnengebieden (Patroon van straten en stegen)	33
1.3 Leeswijzer	3	H1.3 Vestingwerken en solitaire bebouwing aan de randen	37
2. VISIE OP DE VESTING	5	Gebiedsgerichte sneltoetscriteria	40
2.1 Inleiding	5	Reclame-uitingen	41
2.2 Vestingwerken	5	Criteria Vesting	41
2.3 Structuurdragers en entrees	8		
2.4 Solitaire bebouwing aan de randen	9		
2.5 Patroon van straten en stegen	10		
2.6 Inrichting openbare ruimte	11		
3. RUIMTELIJKE CONFLICTEN	13		
3.1 Inleiding	13		
3.2 Gebied 1	13		
3.3 Gebied 2 en 3	15		
3.4 Gebied 4	17		
3.5 Gebied 5	19		
3.6 Gebied 6	21		
3.7 Gebied 7	23		
3.8 Gebied 8	25		
3.9 Gebied 9 en 10	27		

Ruimtelijke analyse vesting Groenlo

Legenda

- solitaire bebouwing
- kerk
- water
- groen
- Markt
- gesloten bebouwingwand
- kenmerkende bebouwingwand
- entree van de vesting / dragers
- kernwinkelgebied

148x00110-cdr/analyse.cdr

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Groenlo is bezig met het opstellen van een gemeentebreed, gebiedsgericht welstandsbeleid. Dit welstandsbeleid is erop gericht sturing te geven aan het uiterlijk van veranderingen in de bebouwde omgeving. Het welstandsbeleid van de gemeente Groenlo is verankerd in de 'Welstandsnota+ Groenlo'. Deze nota biedt een gebiedsgericht toetsingskader voor bouwplannen en is gericht op de incidentele bouwopgave in bestaand bebouwd gebied en het buitengebied. De welstandsnota is daarmee vooral gericht op het *beheren* van bestaand bebouwd gebied. Voor nieuwe, grootschaligere opgaven zijn andere op *ontwikkeling* gerichte instrumenten, zoals beeldkwaliteitsplannen, geschikter.

Binnen de vesting van Groenlo bestaat een grotere dynamiek dan op andere plekken in de gemeente. Er bestaat enerzijds behoefte de bestaande kwaliteiten te behouden en anderzijds zijn er binnen de vesting ruimtelijke knelpunten die om verandering vragen. Omdat in beide doelstellingen de beeldkwaliteit centraal staat, is besloten de welstandsnota¹ voor de vesting uit te bereiden met aanbevelingen op structuurniveau. In deze nota zijn naast het beheer-instrumentarium voor welstandsbeleid stedenbouwkundige aanbe-

---

¹ Welstandsnota+ van de gemeente Groenlo. Gelet op het specifieke karakter van de opgave in de vesting is voor de vesting een afzonderlijk document opgesteld. Dit document maakt onderdeel uit van de Welstandsnota+, maar is op de schaal van de vesting als apart stuk leesbaar.

velingen op structuurniveau en aanbevelingen voor de inrichting van de openbare ruimte opgenomen.

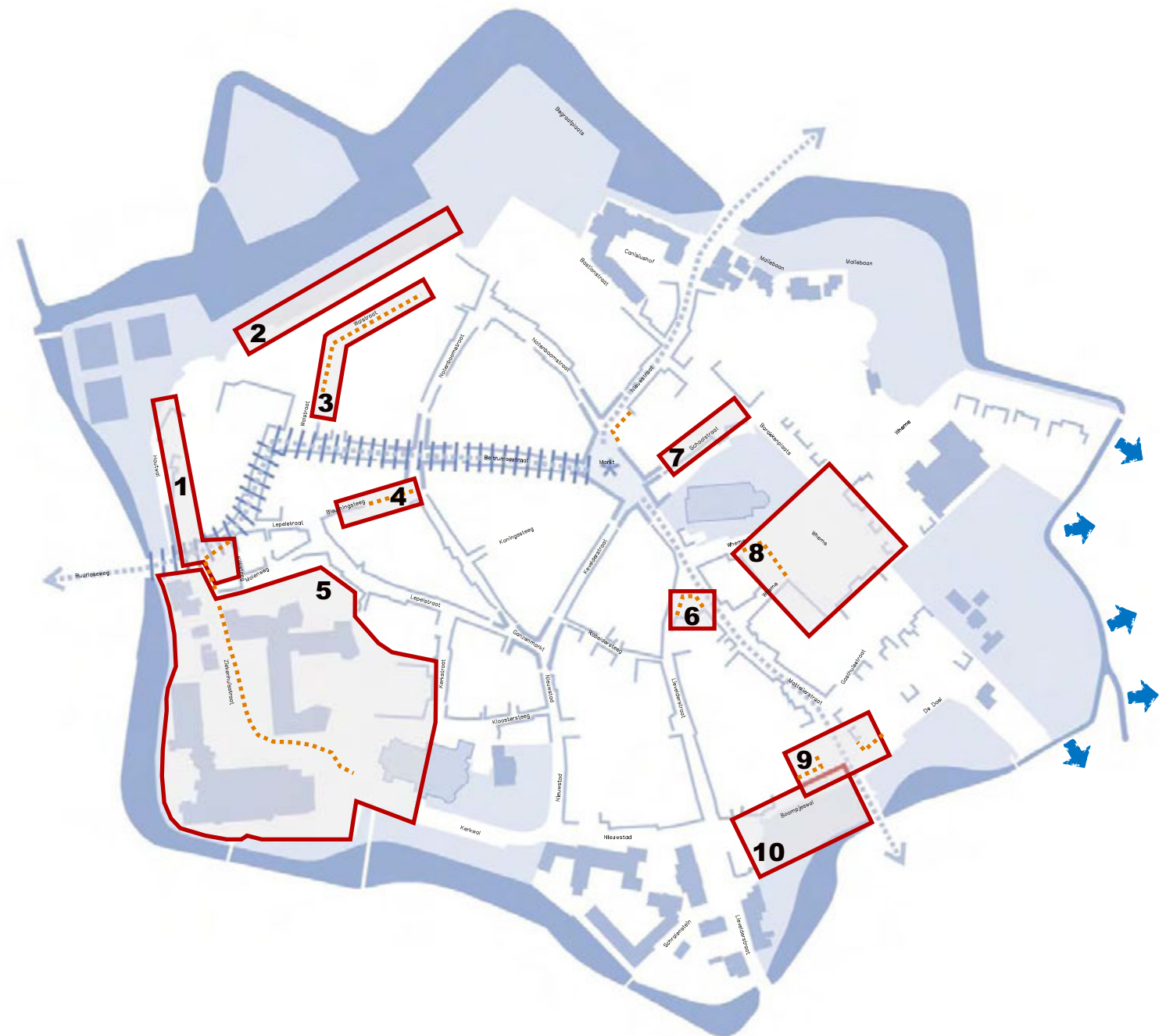
1.2 Doel

Het doel is het opstellen van een beleidsdocument, gericht op het handhaven, verbeteren en verkrijgen van samenhangende hoogwaardige beeldkwaliteiten van de gebouwde en ongebouwde ruimte in de vesting. Daarnaast is het doel een samenhangend welstands- en beeldkwaliteitsbeleid te voeren. Dit beleidsdocument zal als onderdeel van de Welstandsnota+ door de gemeenteraad worden vastgesteld.

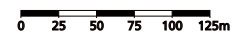
1.3 Leeswijzer

Dit document bestaat uit drie afzonderlijk te lezen onderdelen. Afhankelijk van de voorliggende opgave zijn één of meerdere hoofdstukken te raadplegen:

- 1) de analyse en visie op de vesting waarin is ingegaan op de ruimtelijk- / stedenbouwkundige kwaliteiten en knelpunten van de gebouwde en ongebouwde ruimte in de vesting (Hoofdstuk 2).
- 2) aanbevelingen voor ruimtelijke conflicten. Per gebied worden op structuurniveau aanbevelingen gedaan ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de vesting (Hoofdstuk 3).
- 3) gebiedsgerichte welstandscriteria voor de vesting. Per onderscheiden deelgebied is een set van gebiedsgerichte (sneltoets)criteria voor de welstandstoetsing op pandniveau opgesteld (hoofdstuk 4).

Visie vesting Groenlo

Legenda

- mogelijke uitbreiding gracht
- (bebouwings)wand gewenst
- ruimtelijk conflict (potentiele ontwikkelingslocatie)

2. VISIE OP DE VESTING

2.1 Inleiding

De ruimtelijke structuur van de vesting Groenlo wordt bepaald door de duidelijk herkenbare stervormige plattegrond van de Grolse (Groenlose) Vesting met dragers zoals de grachten en wallen, de drie invalswegen naar de Markt, de grootschalige solitaire bebouwing aan de randen en het patroon van straten en steegjes in de binnengebieden. Dit betekent een vrij harde, compacte kern met smalle, bochtige straten en hier en daar een pleintje. De situatie van nu is het product van een eeuwenlange (bouw)historie. Op veel plekken zijn nog sporen van het verleden van Groenlo als vestingstad terug te vinden. Deze historische elementen en structuren bepalen ook nu nog de ruimtelijke hoofdstructuur. Het duidelijkst herkenbaar zijn:

- de drie in- en uitvalswegen (Betrumsestraat, Nieuwestraat en Matteliersstraat) samenkomend op de Markt als centraal plein;
- de omringende restanten van de voormalige verdedigingswerken, bestaande uit water, indrukwekkende groenpartijen met grote bomen, het gerestaureerde Noorder Bastion en het Ravelijn van Styrum.

Het hart van deze notitie vormt de visiekaart van de vesting. Aan de hand van deze kaart worden ruimtelijke aanbevelingen gedaan voor de vesting. Op een aantal plekken wordt nader ingezoomd. Deze plekken zijn in de visie aangeduid als plekken waar een 'ruim-

telijk conflict' speelt. Bij de uitwerking van deze locaties, alsmede bij de aspecten uit de visiekaart, worden de aanbevelingen gebaseerd op ruimtelijke wenselijkheid. Er worden ruimtelijke voorstellen gedaan; uitgewerkte plannen zullen niet terug te vinden zijn in dit stuk. Er wordt in dit stadium nog geen rekening gehouden met eigendomsverhoudingen, parkeren, economische uitvoerbaarheid enzovoorts.

2.2 Vestingwerken

Analyse

De vestingwerken bestaan uit het geheel van groene wallen met bastions, ravelijnen en de singelgracht. Na de eerste bouw van een stenen ommuring rond 1235 is de stad diverse malen belegerd, bezet en heroverd. De vesting is uitgebouwd van een stenen vijfhoekige ommuring met torens en gracht tot een stervormige vesting compleet met bastions, ravelijnen, brede grachten en halve manen. Na de vrede van Münster (1672) was de strategische rol van de vesting Groenlo uitgespeeld en werd een groot deel van de omwalling geslecht en werden de grachten voor het overgrote deel gedempt. Op de plekken waar eens de wallen en grachten liepen ontstonden na 1830 grootschalige gebouwen en open structuren (Verpleeghuis en Verzorgingstehuis 'De Molenberg', het Kloostercomplex, Polarcup, de Wheme, de Calixtuskerk, het 'Citycentrum' e.d.). In de structuur van de singelgracht, door de aanwezigheid van enkele restanten van de vesting en door nieuwe toevoegingen die met respect voor de cultuurhistorie gebouwd zijn, is de ruimtelijke identiteit van de vesting nog aanwezig.

Historisch kader

Voor de erkenning van Groenlo als stad, was de nederzetting al voorzien van een aarden wal. In 1277 kreeg Groenlo stadsrechten. 50 Tot 75 jaar ná het verkrijgen van deze rechten werd de aarden wal vervangen door een muur. De twee poorten die Groenlo als nederzetting had, werden uitgebreid met een derde poort: de Nieuwe poort. De eerste vestingmuur was een doorgaande muur, zonder torens. In de muur zijn schietgaten aangebracht. Vanwege de uitvinding van het buskruit werd de muur in 1550 geheel verbouwd. De muur werd een stuk dikker. In de eeuwen daarna zijn er nog tal van verdedigingswerken toegevoegd. De poorten en de muren zijn in de loop van de tijd echter allemaal weer verdwenen. In 1672 was Groenlo bezet door soldaten uit Munster. Er was geen behoefte meer aan een versterkte stad. Langzaam werden de vestingwerken gesloopt. In 1829 besloot de Raad van de gemeente Groenlo tot het slopen van de oude muren bij de Beltrumse en Lieveldse poort. Door de afbraak en het gelijk maken van de wallen (met uitzondering van de huidige kanonswal) kwam er veel extra ruimte binnen de vesting vrij om te bouwen. Op de plekken waar eens de wallen en grachten liepen zijn na 1830 grootschalige gebouwen gebouwd en ontstonden open structuren.

Stadsgracht

Eén van de belangrijkste kenmerken van de vesting is de gracht om de stad die onderdeel uitmaakt van de vestingwerken. In Groenlo is deze gracht nog om de gehele stad aanwezig, op sommige plekken echter breder dan op andere plekken. Aan de noordzijde en de zuidwest zijde van de vesting vinden we nog de best bewaarde stukken van de gracht. In het oostelijk deel bestaat de gracht uit niet meer dan een brede sloot.

bastions en ravelijnen

Op de analysekaart zijn een aantal plekken aangeduid als waardevol of historisch groen. De meeste van de plekken liggen in de strook van vestingwerken. De waarde van deze gebieden wordt niet alleen bepaald door het gebied zelf maar ook door datgene wat aan de overzijde van het water ligt Ook deze groengebieden spelen een rol in de beleving van de vestingwerken. Hierna volgt opsommend een korte beschrijving van de verschillende locaties.

- Vooral de noord- / noordoostzijde van de vesting heeft nog de best bewaarde groene omgeving. Zo is de omgeving van de Maliebaan te noemen maar ook het enige deel van de vestingwerken dat nog op hoogte ligt en waar het 'kanon van Grolle' op staat. Het gebied wordt gekenmerkt door manifeste boombeplanting van oude eiken en beuken. Aan de voet van dit bastion ligt tevens de joodse begraafplaats wat als waardevol element aan te merken is.
- Ten westen van het eerst genoemde gebied ligt het wandelpark 'de Halve Maan'. Dit park kenmerkt zich ook door fraaie historische groenstructuren en oude bomen die op deze plaats goed

bewaard zijn gebleven. Ook de structuur van de vesting met haar bastions is hier nog duidelijk waarneembaar.

- Het gebied rondom het scoutingcomplex 'jongensstad' aan de Gasthuisstraat. Aan de rand van dit gebied ligt basisschool 'de Ni-je Veste'. Dit gebied is een verrassend groen stuk in de, van oudsher toch compacte, vesting.
- De locatie ten zuiden van de R.K. Calixtuskerk en de Kerkwal. Vooral de boombeplanting aan de Kerkwal is zeer fraai te noemen. Maar ook het, op dit moment nog jonge park aan de overzijde van het water speelt een duidelijke rol in de beleving van dit gebied.
- Het laatste gebied is de zone rondom de N.H. Calixtuskerk aan de Mattelierstraat. In een vestingstad, en dan voornamelijk midden in het centrum, zijn zulke groengebieden schaars. Vanwege de historie van de plek en het groene karakter is dit gebied rondom de kerk aangemerkt als waardevol groen.

Overig groen

De overige groene gebieden in en om de vesting zijn aan te merken als snippergroen (groengebiedjes met een beperkte omvang en een beperkte betekenis) en structureel groen. De eerstgenoemde zijn op de analysekaart niet aangegeven. Het 'gewone' structurele groen is op de kaart wel aangegeven. Het gaat hier voornamelijk om de zuidelijke entree van de vesting en het gebied rondom het Polarcup terrein. Deze twee gebieden zijn in het geheel van de vesting ruimtelijk wel belangrijk de beplanting bestaat echter voornamelijk uit gras, zonder historisch waardevolle boombeplanting.

Visie

Het gemeentebestuur streeft er zelf naar om op den duur, waar mogelijk, te komen tot een historisch verantwoorde reconstructie van de verdedigingswerken. Onderstaand wordt voor de stadsgracht en voor de bastions en ravelijnen (het historisch groen) een visie gegeven op de wenselijke ontwikkelingsrichting.

Stadsgracht

De visie op de vesting gaat uit van het handhaven van de gracht zoals deze nu aanwezig is. Daar waar mogelijkheden bestaan om het smalle deel van de stadsgracht uit te breiden, verdient dit zeer de aanbeveling. Door zuinig om te gaan met de vestingwerken behoudt Groenlo haar karakteristiek als vestingstad. De plekken die, vanuit de structuur gezien, in aanmerking komen voor een verbreding van de bestaande gracht zijn in de tekening met blauwe pijlen aangeduid.

bastions en ravelijnen

Uitgangspunt is het handhaven van en het zekerstellen van de bestaande groenstructuur voor de toekomst. De aanwezige boombeplanting is van ongeveer gelijke leeftijd. Door aanplant van jonge bomen blijft de bestaande manifeste groenstructuur ook voor de toekomst in stand. Daarnaast geldt voor deze groengebieden dat uitbreiding van bestaande bebouwing zeer zorgvuldig gepland moet worden. Het realiseren van geheel nieuwe bebouwing is in deze waardevolle gebieden niet toegestaan. Enerzijds om de bestaande structuren van bastions, gracht en ravelijnen niet aan te tasten en anderzijds om ervoor te zorgen dat het laatste beetje groen in de stenige vesting gehandhaafd blijft.

Bij herstructureringsvraagstukken van de gebouwde omgeving zoals op basis van historisch onderzoek gekeken moet worden of het groen met de samenhangende structuur van de vestingwerken hersteld kan worden.

Overig groen

Niet alleen het historische groen aan de vestingzijde is van belang, ook het overige groen in de vesting en het groen aan de overzijde van het water is waardevol voor de vesting. Dit laatste is vooral voor de beleving van de vestingwerken van belang. Ontwikkelingen die zich afspelen ten kosten van bestaande groenstructuren zullen een duidelijke structuurmatige meerwaarde voor de omgeving of de vesting als geheel moeten hebben. Ontwikkelingen hebben een meerwaarde als ze bijdragen aan het herstellen van de karakteristieke structuur van de vesting van Groenlo óf als zij direct of indirect bijdragen aan het oplossen van één van de knelpunten zoals deze verderop in dit rapport besproken worden.

2.3 Structuurdragers en entrees

Analyse

Structuurdragers

De vesting bestaat uit drie uitgaande bebouwingslinten (Nieuwstraat, Mattelierstraat en Beltrumsestraat) die vanuit de Markt naar de drie stadspoorten leiden. De vesting wordt omgeven door een gracht. Aan de noordzijde is deze gracht nog het meest herkenbaar. Hier zijn ook nog twee bastions redelijk herkenbaar. Ook ligt aan deze zijde nog een aarden wal waarachter de joodse

begraafplaats. Het kanon van Grol staat boven aan de aarden wal. Aan de zuidzijde is de vesting minder herkenbaar, de gracht is smal en de bastions zijn niet meer herkenbaar. Tussen de drie linten en de vestingwerken liggen de binnengebieden.

Entrees

De entrees van de vesting verdienen een bijzondere aandacht. Van oudsher kwam men de vesting binnen over de vestingwerken. Deze vestingwerken bestonden uit een gracht met aan weerszijden een talud en eventueel groenstrook. Aan de binnenzijde van de gracht was de buitenste bebouwingswand van de vesting te zien. De poort van de vesting wordt gevormd door bebouwing, die qua maat en schaal boven de andere bebouwing uit stak. Deze bebouwing lag dicht op de weg, er was sprake van het fysiek beperken van de doorgang.

De vesting van Groenlo kent anno 2004 vier toegangen of entrees:

1. de noordelijke entree die uitkomt op de Nieuwstraat
2. de zuidelijke entree die uitkomt op de Mattelierstraat (nieuw)
3. de tweede zuidelijke entree die uitkomt op de Lievelderstraat (oud)
4. de westelijke entree die uitkomt op de Beltrumsestraat

Alle entrees leiden direct naar het midden van de vesting en komen uit op de Markt.

De hierboven beschreven structuur van de entrees van de vesting is alleen bij de noordelijke entree in zekere zin aanwezig. De zuidelijke entree kent wel bebouwingswanden, maar deze zijn niet fors en

dicht genoeg om een echte 'poort' te ervaren. Hetzelfde geldt voor de westelijke entree. Hier zijn de bebouwing en de structuur ook zodanig dat er niet van een echte poort gesproken kan worden. Met de ontwikkeling van de hoek Houtwal / Beltrumsestraat wordt echter een goede aanzet gegeven voor de vorming van een nieuwe, moderne poort aan deze zijde. De zuidzijde van de poort blijft echter onderbelicht. Bij de zuidelijke en de westelijke entree staat een manifeste boom die de entree verfraait, bij de noordelijke entree is deze niet aanwezig.

Visie

Structuurdragers

Een belangrijk uitgangspunt is het versterken van de beslotenheid van het patroon van straten en stegen. Op de visiekaart wordt door middel van een stippellijn aangegeven waar, gezien de ruimtelijke structuur, een bebouwingswand wordt verwacht maar deze niet aanwezig is. Eventuele ontwikkelingen op deze plekken dienen altijd te zorgen voor het versterken van de structuur van gesloten bebouwingswanden. Op plekken waar gesloten bebouwingswanden reeds aanwezig zijn dienen deze gehandhaafd te blijven.

Entrees

Toekomstige ontwikkelingen bij of nabij de entrees dienen altijd de poortgedachte te versterken. Belangrijke uitgangspunten hierbij zijn het fysiek knippen van de openbare ruimte en het structureelmatig en qua massa overstijgen van aangrenzende bebouwing. Per geval zal echter gekeken dienen te worden hoe juist dat initiatief als poort vormgegeven kan worden. De bomen ter plaatse van de

entrees moeten in ere gehouden worden, een aanvulling aan de poort bij de Nieuwstraat is wenselijk.

Kernwinkelgebied: de Beltrumsestraat

Het kernwinkelgebied in de vesting van Groenlo bestaat uit de Beltrumsestraat. Voor deze straat zijn, aanvullend op de aspecten die reeds in de visiekaart aan de orde zijn gekomen, op pandniveau aanvullende eisen en aanbevelingen gedaan. Hiervoor wordt verwezen naar de deelnota 'Beeldkwaliteitsplan Beltrumsestraat'.

2.4 Solitaire bebouwing aan de randen

Analyse

De vesting kenmerkt zich door solitaire bebouwing die de overgang vormt van de vesting tot het 'gewone' woongebied buiten de vestingwerken. Deze elementen bevinden zich aan de binnenkant van de gracht. De bebouwing is niet compact en aaneengesloten zoals in de vesting het geval is, maar is los in de ruimte geplaatst. Vaak ligt deze bebouwing in een groene omgeving. Bestaande voorbeelden zijn bijvoorbeeld het Polarcup terrein en de bebouwing aan de Canisiushof. Een minder goed voorbeeld van deze solitaire elementen vormt de bebouwing aan de Ziekenhuisstraat. Deze bebouwing overstijgt qua maat en schaal de aangrenzende bebouwing waardoor de ruimtelijke samenhang met de omgeving verloren is gegaan. Door de grootschaligheid van deze bebouwing is tevens de transparantie van deze rand met solitaire bebouwing verloren gegaan: vanaf de buitenzijde van de gracht kijkt men tegen een wand

aan in plaats van losse elementen waardoor de eigenlijke vesting waarneembaar is.

Visie

Een belangrijke taak voor de toekomst is het versterken van de rand met solitaire bebouwing en daar waar nodig is het uitbreiden van de rand. Als de mogelijkheid zich voordoet om tot herstructurering van de Ziekenhuisstraat over te gaan dan zouden ook op deze plek de solitaire elementen doorgezet moeten worden. In het volgende hoofdstuk wordt verder op deze plek in gegaan.

2.5 Patroon van straten en stegen

Analyse

Achter de centrumgebieden liggen de binnengebieden van Groenlo. Dit is het rustige gedeelte van de vesting wat vooral in gebruik is als woongebied. Door de kleine schaal van de vesting Groenlo beperken de binnengebieden zich hier tot een aantal straten.

Het profiel van de binnengebieden bestaat uit smalle straten die te bereiken zijn van uit de centrumgebieden. Door het smalle profiel zijn ze alleen toegankelijk voor bestemmings- of eenrichtingverkeer. Voor voetgangers en fietsers zijn ze via kleine gangen en paden langs diverse panden in de centrumstraten te bereiken. De bebouwing in de zogenaamde binnengebieden van Groenlo wordt gekenmerkt door een in maatvoering variërende mix van overwegend herenhuisachtige gebouwen, afgewisseld met enkele groot-

schalige bijzondere bebouwingselementen zoals een school en een verzorgingstehuis. De herenhuizen zijn opgebouwd uit staafvormige bouwvormen. Incidenteel zijn twee bouwmassa's tot één samengevoegd. De bebouwing in de binnengebieden is over het algemeen laag (één tot twee lagen met kap). Uitzonderingen hierop vormen de 'bijzondere bebouwingselementen' die een hogere bouwhoogte kennen. De bebouwing staat vrijwel direct op straat, waardoor de gebieden een besloten en dicht karakter krijgen. Op een aantal plekken zijn er gaten gevallen in deze dichte structuur. Een voorbeeld van een gat in de bebouwingstructuur is parkeerplaats de Wheme. Deze parkeerplaats ligt direct achter de kerk in het hart van de vesting.

Visie

Een belangrijk uitgangspunt is het behouden en waar mogelijk versterken van de beslotenheid van het patroon van straten en stegen. Op de visiekaart zijn de bestaande bebouwingswanden aangegeven. Door middel van een dikkere lijn zijn de zogenaamde belangrijke bebouwingswanden aangegeven. Dit zijn wanden die een ruimte begrenzen die in de ruimtelijke structuur belangrijk is. De ruimtes die als zodanig aangegeven staan liggen in een driehoekige structuur. Het betreft de Markt, de Ganzenmarkt en de kruising Beltrumsestraat / Notenboomstraat. Tevens is op de visiekaart door middel van een stippellijn aangegeven waar, gezien de ruimtelijke structuur, een bebouwingswand wordt verwacht maar deze niet aanwezig is. Eventuele ontwikkelingen op deze plekken dienen altijd te zorgen voor het versterken van de structuur van gesloten bebouwingswanden.

2.6 Inrichting openbare ruimte

Binnen de vesting is onderscheid te maken tussen de woonstraten en de drie straten die vanuit het 'buitengebied' naar de Markt lopen, namelijk de Eibergseweg/Nieustraat, Winterswijkseweg/Mattelierstraat en Ruurloseweg/Beltrumsestraat. De woonstraten zijn in de afgelopen jaren heringericht. In deze straten is gekozen voor een traditioneel profiel van een rijweg met aan weerszijden een rabatstrook à niveau waarop geparkeerd kan worden. De parkeervakken zijn in een afwijkende bestrating uitgevoerd. De bestrating van de rijweg bestaat uit rode gebakken klinkers, de rabatstroken zijn bestraat met gele gebakken klinkers.

De drie straten die van buiten de vesting over de gracht naar de Markt lopen onderscheiden zich van de woonstraten. Dit zijn de belangrijkste ontsluitingswegen, de dragers, van de vesting, en waren op de kaart van 1850 al herkenbaar aanwezig. Langs deze straten wordt gewoond maar er zijn ook bedrijven en winkels langs gevestigd. Om dit bijzondere karakter te benadrukken en duidelijk te maken naar bewoners en bezoekers krijgt de inrichting van deze straten een bijzondere uitstraling. Elke straat krijgt zijn eigen karakter maar in materiaalgebruik zijn er overeenkomsten. De afzonderlijke straten lopen vanaf de bruggen over de gracht naar de Markt. Het is dan ook belangrijk dat de inrichting van de straat begint bij deze bruggen en, in een constante belijning, doorloopt tot de Markt.

Uitgangspunten dragers:

- Elke drager heeft een eigen karakter en uitstraling.
- De materiaalkeuze van de drie dragers is gelijk, maar in elke straat op een specifieke manier gebruikt.
- Het karakter van de drie dragers is onderscheidend van de andere straten in de vesting, zowel in materiaalgebruik als in uitstraling.
- De dragers lopen vanaf de bruggen, de entrees van de vesting, tot aan de Markt. De inrichting van de straten begint bij de entrees.
- De as van de weg verspringt niet.

Uitgangspunten voor de Markt:

- Op de Markt komen de dragers bij elkaar.
- De uitstraling van de Markt is voornamelijk luxueus.
- De auto wordt getolereerd maar is te gast, dit is logisch af te lezen uit de inrichting.
- De terrassen krijgen een bepaalde afmeting en worden uitgevoerd in hetzelfde bestratingspatroon als de Markt.
- Op markante plekken, aan het einde van de straten, wordt één of een groep bomen geplaatst.
- Ontsierende elementen, zoals bijvoorbeeld een glasbak, horen niet thuis op de Markt.
- De bestrating bestaat uit hardsteen in combinatie met gebakken materiaal.
- De Markt wordt aangelicht door markante masten die op logische plekken worden geplaatst.
- Kunst is een onderdeel van de inrichting van de Markt, maar is niet ruimtebepalend.

Gebied 1

148x00110-cdr/gebied1.cdr

3. RUIMTELIJKE CONFLICTEN

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een aantal locaties binnen de vesting nader bekeken. Deze locaties zijn aangegeven als gebieden met een ruimtelijk conflict. In deze gebieden is er in de loop van de jaren een probleem in de ruimtelijke structuur ontstaan. Bebouwing is zodanig gerealiseerd dat het afbreuk doet aan de ruimtelijke structuur van de omgeving.

In de volgende paragrafen worden ruimtelijke aanbevelingen gedaan voor een stedenbouwkundige visie op een bepaalde plek. ***De schetsen en aanbevelingen die gedaan worden zijn indicatief en uitsluitend ruimtelijk - er wordt geen rekening gehouden met bijvoorbeeld eigendomssituaties of financieel-economische uitvoerbaarheid - waarbij globaal een mogelijke oplossing wordt gegeven voor het ruimtelijke conflict in die bepaalde situatie en zijn geen stedenbouwkundige randvoorwaarden. Bij indiening van een deelplan dat met deze schetsen overeenkomt, kan dan ook niet zonder meer medewerking worden verleend.***

3.2 Gebied 1

Het betreft één van de poorten van de vesting, namelijk de entree bij de Beltrumsestraat. Ingezoomd is op de hoeken Beltrumsestraat-Houtwal en Beltrumsestraat-Ziekenhuisstraat. Ook het gebied direct

grenzend aan de Houtwal, tot aan het Polarcup terrein ligt binnen dit eerste gebied. Hierna worden puntsgewijs de ruimtelijke conflicten opgesomd. Daarna worden mogelijke oplossingsrichtingen genoemd.

Ruimtelijk conflict:

- Gebrek aan wandvorming aan de Houtwal.
- Géén duidelijke entree van de vesting, ontbreken van een 'poort'.

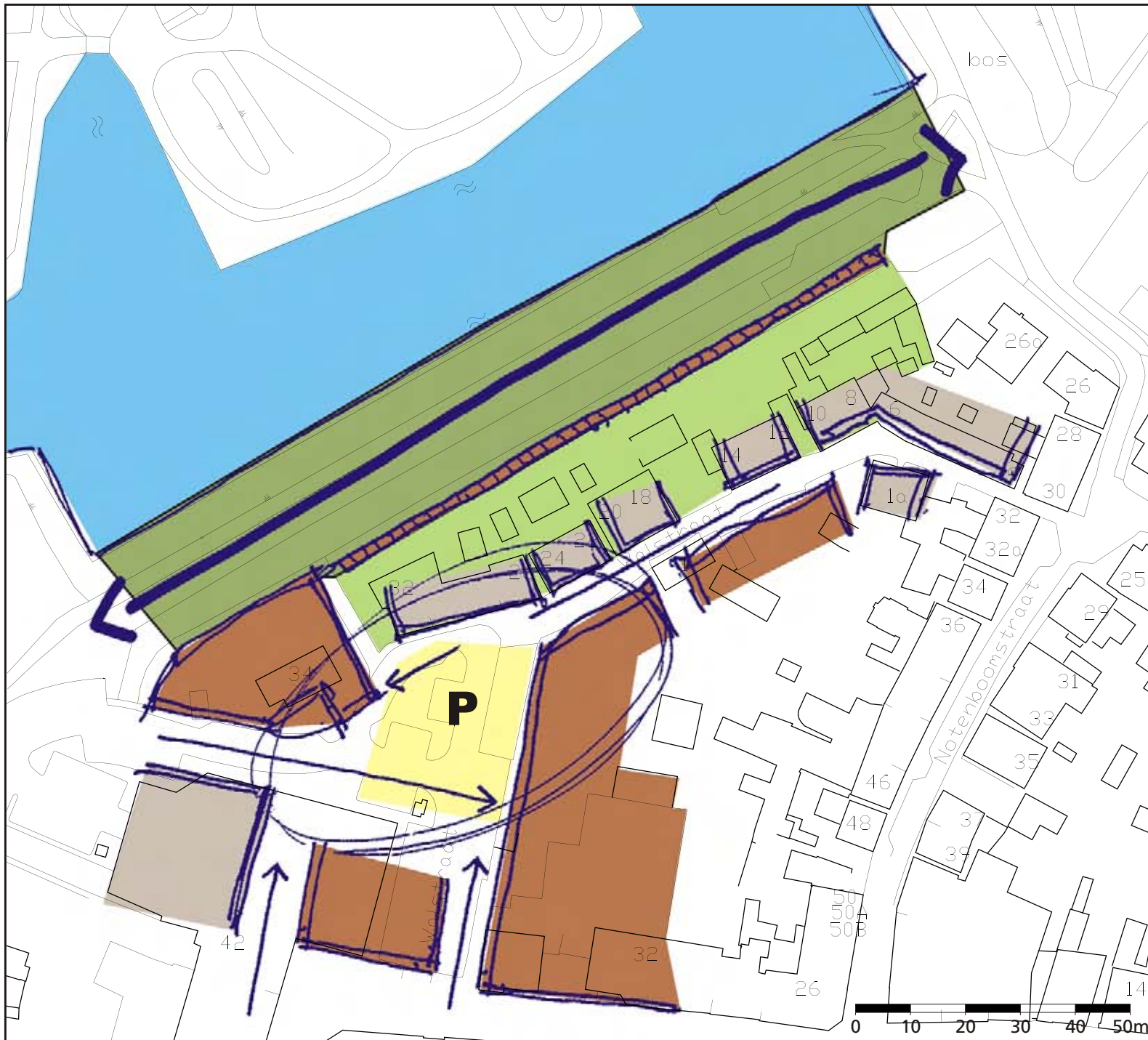
Oplossingsrichting Houtwal:

- Het gebouw staat op 'poten'.
- Bij voorkeur een gladde gevel met gevelopeningen en buitenruimten aan de binnenzijde.
- Indien uitgevoerd als één project wel herkenbaar als losse elementen. Gevel niet als één langgerekt element zien, maar als samenstelling van losse elementen.
- Parkeren oplossen op eigen terrein (binnengebied), niet aan de Houtwal.

Oplossingsrichting 'Poort':

- De poort dient zich te oriënteren op de Beltrumsestraat.
- De poort dient een sterke verticale geleiding te hebben als aansluiting op de bebouwing aan de Beltrumsestraat.
- De bouwmassa dient zich in plaatsing (rooilijn) en hoogte te onderscheiden van de bebouwing aan de Houtwal en in de Beltrumsestraat.
- Maximale hoogte 3 lagen met een kap.
- Niet-woonfuncties op de begane grond.

Gebied 2 en 3

3.3 Gebied 2 en 3

Omdat het tweede en derde gebied aan elkaar grenzen worden deze twee gebieden in hun onderlinge samenhang in deze paragraaf besproken. Het hart van dit gebied is de Walstraat met de noordelijke bebouwing die met de achterkant naar de vestingwerken staat. De verschillende panden aan de noordzijde van de Walstraat hebben ook verschillende erfafscheidingen aan de achterzijde. Door middel van een brede strook met dicht en hoog opgaand groen worden deze achterkanten vanaf de vestingwerken aan het oog onttrokken. Ten zuiden van de Walstraat liggen overwegend achterkanten van de diepe percelen van de woningen aan de Notenboomstraat. De straat wordt dus op deze plek alleen ruimtelijk begeleidt door de woningen aan de noordzijde van de Walstraat. Tot slot wordt en in dit gebied het pleintje in de Walstraat meegenomen.

Ruimtelijk conflict:

- Achterkantsituatie van woningen aan de Walstraat gericht op de vestingwerken.
- Slechte ruimtelijke begeleiding van de zuidzijde van de Walstraat.
- Slechte ruimtelijke begeleiding van het plein aan de Walstraat.

Oplossingsrichting:

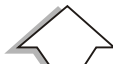
- Toevoegen van een uniform bebouwingselement aan de noordzijde van de Walstraat dat een overgang moet vormen tussen de laatste bebouwing en de vestingwerken (bijvoorbeeld een muur, aarden wal of een dikke haag), zodat de brede groen-

strook met hoog opgaand groen aan deze zijde opgeruimd kan worden.

- Terugbrengen van de oude loop van de Walstraat, smaller maken van de doorgang vanaf de Beltrumsestraat
- De Walstraat ruimtelijk beter begeleiden, aan de zuidzijde van de straat bebouwing toevoegen zodat een gesloten bebouwingwand ontstaat.
- Het plein aan de Walstraat omgeven door bebouwing. De verschillende hoeken aan dit plein beter accentueren met bebouwing.
- Het plein aan de Walstraat herinrichten tot verblijfsruimte. Eventueel toevoegen van beplanting en bomen.
- Parkeren voor nieuwe gebouwen zoveel mogelijk op eigen terrein dan wel ondergronds.
- Hoogte aan laten sluiten bij omliggende bebouwing, met een maximum van drie lagen met kap.

Gebied 4

148x00110-cdr/gebied4.cdr

3.4 Gebied 4

Dit gebied ligt nabij de winkelstraat van Groenlo, namelijk op de hoek van de Goudsmitstraat en de Bleumingsteeg. Het bouwblok waar dit gebied in ligt, omsloten door de Goudsmitstraat, Bleumingsteeg en Lepelstraat, ligt tussen twee belangrijke knooppunten in de structuur van de vesting te weten de Ganzenmarkt en de kruising Beltrumsestraat / Goudsmitstraat.

Ruimtelijk conflict:

- De hoek Goudsmitstraat / Bleumingsteeg wordt niet goed door bebouwing begeleidt. De route Notenboomstraat – Goudsmitstraat – Gazenmarkt is belangrijk in de structuur van de vesting, maar is nu niet als zodanig herkenbaar.

Oplossingsrichting:

- De hoek Goudsmitstraat / Bleumingsteeg voorzien van bebouwing die enerzijds aansluit bij de bebouwing aan de Goudsmitstraat (VVV-kantoor) en anderzijds bij de Bleumingsteeg met als gevolg dat de ruimtelijke hiërarchie van beide straten weer duidelijk is en dat de structuurmatig belangrijkste route herkenbaar is.
- De ruimte moet begrensd worden door bebouwing: hetzij een gebouw, hetzij een gebouwd element zoals een tuinmuur.

Gebied 5

3.5 Gebied 5

Het vijfde gebied strekt zich over een redelijk groot deel van de zuidwest kant van de vesting uit. Het gebied loopt vanaf de entree aan de Houtwal tot aan de R.K. Calixtuskerk aan de Kerkwal. In dit gebied zijn ook de Arbo Unie Oost Nederland en de Stichting Zorgcombinatie Marga Klompé gevestigd. Tevens is verpleegtehuis de Molenberg hier gevestigd. De Ziekenhuisstraat kenmerkt zich door zijn kronkelend verloop met hoge en grootschalige bebouwing, gelegen aan beide zijden van de weg. Vanaf de R.K. Calixtuskerk verandert het beeld van de straat totaal. Vanaf dit punt is de bebouwing meer historisch, maar wel relatief grootschalig van aard.

Ruimtelijke conflicten:

- Het gebouw van de Arbo Unie schermt de vesting geheel af, vanaf de buitenzijde van de vesting is de rand niet meer te ervaren.
- De bebouwing aan de Ziekenhuisstraat is te groot van schaal voor de rand van de vesting.
- Het plein aan de R.K. Calixtuskerk is te klein voor de verschillende functies die het plein moet vervullen.
- Het profiel van de Ziekenhuisstraat is op een aantal plekken te breed en stenig.

Oplossingsrichting:

- Het gedeelte tussen de Ziekenhuisstraat en de gracht (het voormalig bastion) kan herontwikkeld worden, maar dan met losse elementen in het groen, zodat een doorzicht blijft bestaan.

- Deze elementen kunnen bestaan uit losse gebouwen (zoals het PolarCup terrein) maar ook uit stroken met bebouwing, bijvoorbeeld haaks op de Ziekenhuisstraat.
- Het voormalige bastion krijgt een groene inrichting, vanaf buiten de vesting is de rand van de vesting transparant en is goed waarneembaar wat zich achter deze rand bevindt.
- Bebouwing aan de noordzijde van de Ziekenhuisstraat moet een wand vormen, om aan te geven dat dit de laatste verkavelingslag van de vesting is.
- De bebouwing moet tevens de Ziekenhuisweg op een logische manier begeleiden.
- Bij een eventuele gehele of gedeeltelijke (her)ontwikkeling van het pand aan de Ziekenhuisstraat 7 kan er rekening gehouden worden met het pleintje voor de kerk. Dit plein kan groter worden gemaakt om de verschillende functies een plaats te geven.
- Parkeren wordt bij de grotere initiatieven zoveel mogelijk ondergronds opgelost.
- Bebouwingshoogte losse elementen maximaal vijf lagen, overige bebouwing aan laten sluiten bij de omgeving met een maximum van 3 lagen met kap.

Gebied 6

3.6 Gebied 6

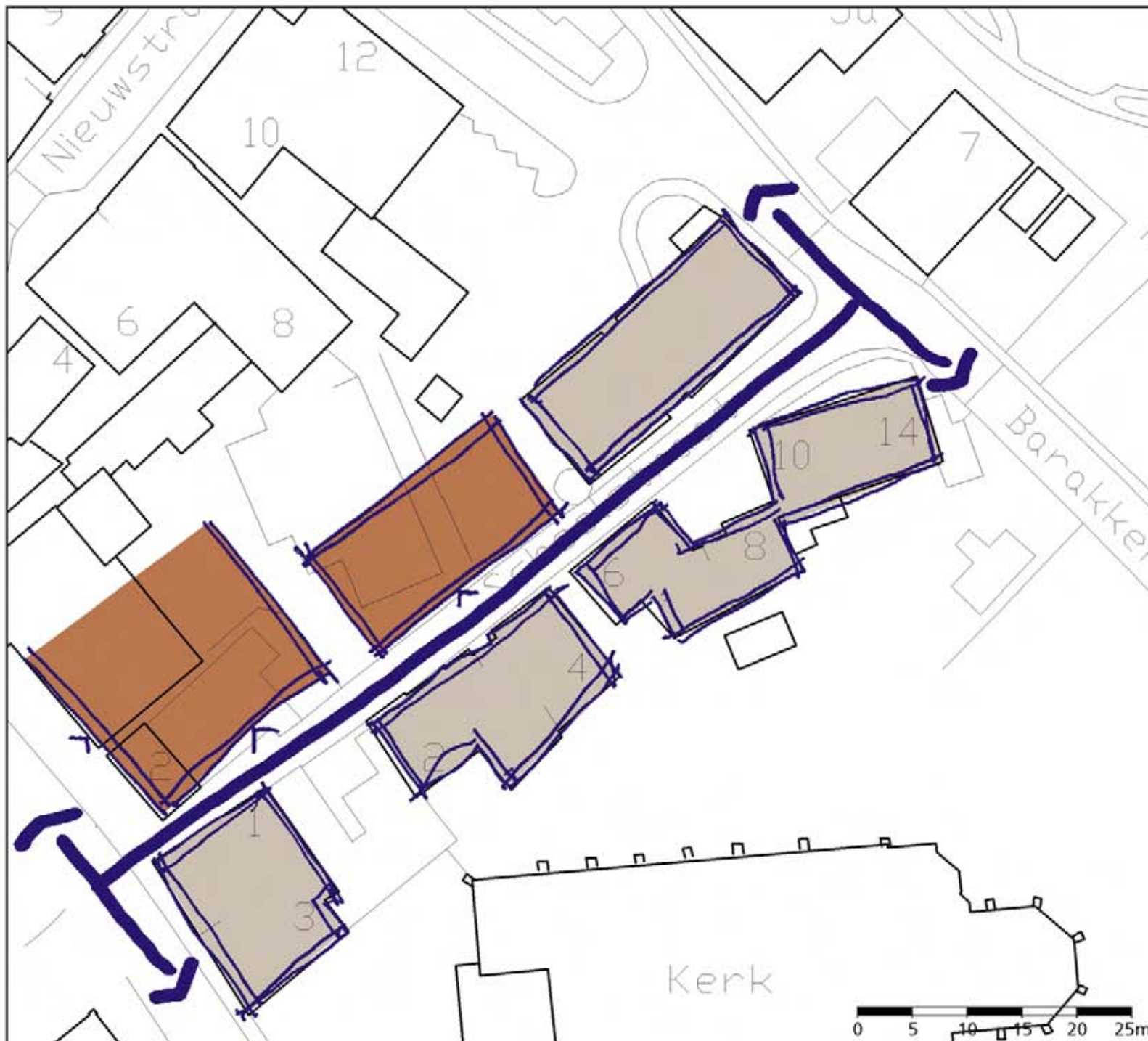
Dit gebied ligt gelegen op de hoek van de Mattelierstraat en de Lievelderstraat. De Mattelierstraat is één van drie oude linten die de vesting binnenkomen. Deze weg is in de structuur van de vesting hiërarchisch het belangrijkste.

Ruimtelijke conflicten:

- De hiërarchie van wegen is niet duidelijk.
- De hoek Mattelierstraat / Lievelderstraat is door de huidige inrichting en bebouwing onoverzichtelijk.

Oplossingsrichting:

- Door middel van het toevoegen van bebouwing met verschillende hoogtes aan de Mattelierstraat en Lievelderstraat wordt de hiërarchie van de verschillende straten duidelijk.
- Wandvorming in noordelijke richting is van belang, meer benaderen van historische structuur
- Wandvorming door toevoegen van een bebouwingswand (met inachtneming van de huidige verkeersveiligheidseisen) of beplanting
- Hoogte maximaal 2 bouwlagen met een kap, waaronder een woonlaag gerealiseerd kan worden.

Gebied 7

3.7 Gebied 7

De Schoolstraat verbindt als het ware de Markt met de Barakkenplaats.

Ruimtelijke conflicten:

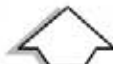
- De noordzijde van de Schoolstraat wordt op enkele punten niet goed door bebouwing begeleid.

Oplossingsrichting:

- Indien de mogelijkheid bestaat: toevoegen van een bebouwingswand zodanig dat er een goede ruimtelijke begeleiding van de Schoolstraat ontstaat. Hierbij dient er extra aandacht te zijn voor de hoek Schoolstraat – Markt 2, het historische karakter van het laatstgenoemde pand (monument) mag niet verloren gaan.
- Hoogte maximaal 2 bouwlagen met een kap.

Gebied 8

148x00110-cdr/gebied8.cdr

3.8 Gebied 8

Het achtste gebied ligt in de nabijheid van N.H. Calixtuskerk. Het gebied bestaat globaal uit de parkeerplaats de Wheme met de aanliggende bebouwing. Ook de tuin achter de kerk maakt in principe onderdeel uit van dit gebied.

Ruimtelijke conflicten:

- Gezien de grootte van het plein onvoldoende wandvorming,
- De parkeerplaats is te stenig en past niet in de sfeer van dit deel van de vesting.

Oplossingsrichting:

- Beter begeleiden van het plein door een gesloten bebouwingswand toe te voegen die dicht op het plein staat.
- Parkeerdruk op deze locatie bekijken en eventueel overgaan tot herinrichting met een groenere uitstraling waarbij de voetsmuurtjes en het hoogteverschil verwijderd worden.
- De tuinmuur van de kerk kan onderdeel uitmaken van de begeleiding van het plan. Daarbij dient overwogen te worden of deze entree van het plein noodzakelijk is of dat een entree in het midden van het plein voldoende is.
- De huidige zuidelijke entree van het plein zou door een bebouwingswand overkluist kunnen worden waardoor een betere wand aan het plein ontstaat.
- De bebouwing aan de noordoost zijde van het plein moet ten alle tijden zorgen voor een goede begeleiding van het plan en dus ook op het plein georiënteerd zijn en blijven.

- Hoogte nieuw toe te voegen bebouwing maximaal drie bouwlagen of een equivalent daarvan.

Gebied 9 en 10

3.9 Gebied 9 en 10

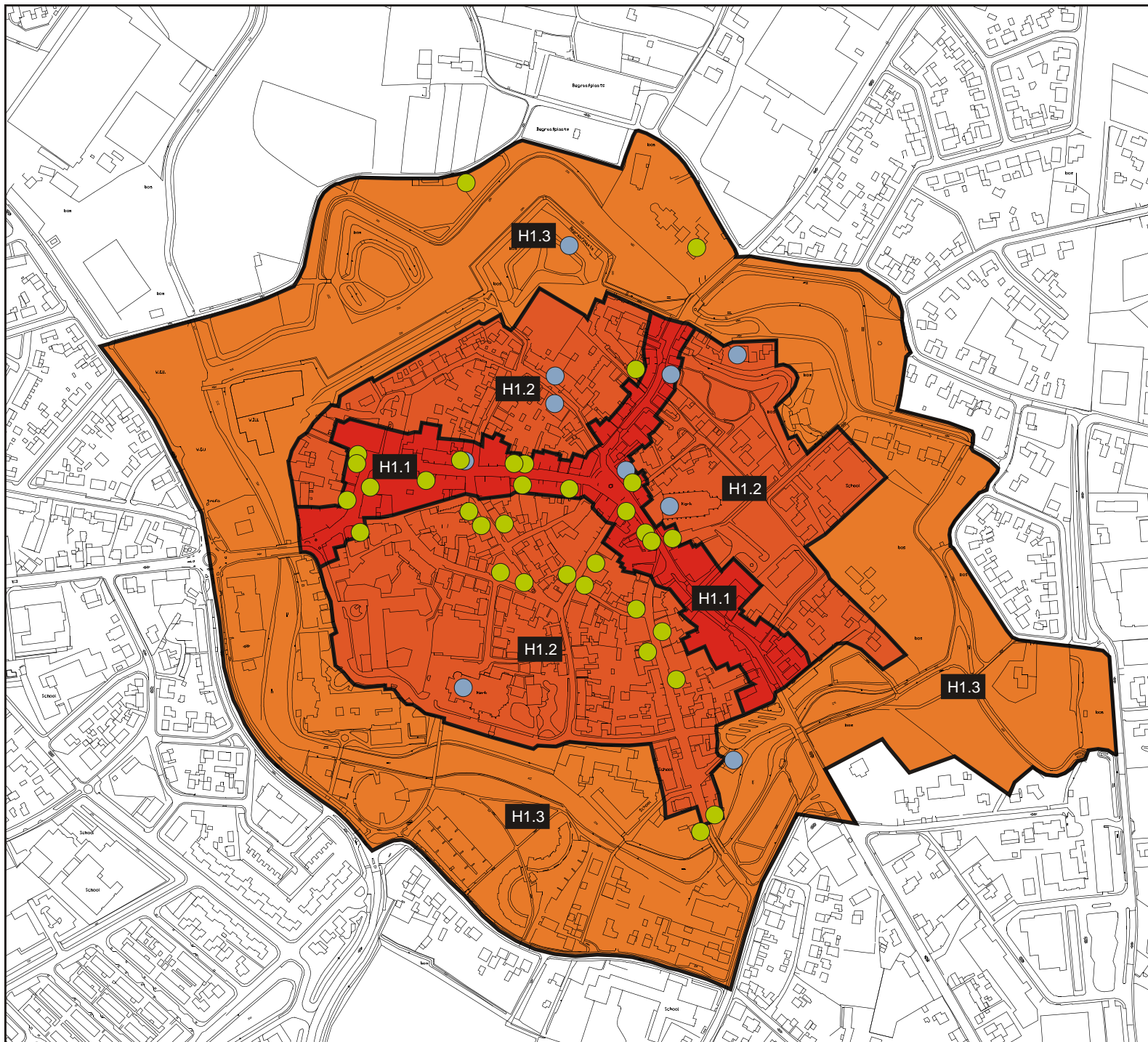
Het laatste gebied bestaat uit de zuidelijke entree van Groenlo, de Mattelierstraat ter hoogte van de kruising met de Boompjeswal en de Dael. Het gebied omvat tevens de vestingwerken die op deze plek aanwezig zijn. Het gebied kenmerkt zich door een 'plotselinge' entree van de vesting zonder dat dit door bebouwing of op een andere wijze tot uitdrukking wordt gebracht.

Ruimtelijke conflicten:

- De Boompjeswal is een stenige parkeerplaats en géén groene entree van de vesting.
- De entree wordt onvoldoende ruimtelijk begeleid: de bebouwing zorgt niet voor een poorteffect.

Oplossingsrichting:

- Het toevoegen van een nieuwe 'poort' waar de feitelijke entree van de vesting zich bevindt. Deze poort kan wat 'geknepen' worden zodat de entree van de vesting fysiek smaller wordt.
- De Boompjeswal kan heringericht worden om de naam waar te maken: een groene inrichting met een afgeschermd parkeervoorziening die vanaf de buitenzijde van de entree niet of nauwelijks waarneembaar is.
- De hoek Mattelierstraat / de Dael kan verder dichtgezet worden waardoor een ruimtelijk poorteffect ontstaat,
- De hoogte van toe te voegen bebouwing is maximaal drie lagen of een equivalent daarvan.

Typologiekaart

- H1.1 - structuurdragers en entrees
- H1.2 - binnengebieden
- H1.3 - vestingwerken en solitaire bebouwing
- Rijksmonumenten
- Gemeentelijke monumenten

4. CRITERIA VESTING

In dit hoofdstuk zijn de gebiedsgerichte criteria en de gebiedsgerichte sneltoetscriteria voor de vesting Groenlo opgenomen. Dit deel fungeert tezamen met de aanbevelingen op structuurniveau (zoals vermeld in hoofdstuk 3) als welstandsnota voor de vesting. De algemene welstandscriteria, thematische welstandscriteria zijn opgenomen in de 'Welstandsnota+ Groenlo' en zijn, wanneer relevant, ook van toepassing voor bouwaanvragen binnen de vesting. Ook voor de wijze van toetsen wordt verwezen naar het toetsings-schema opgenomen in deel A - hoofdstuk 2 van de Welstandsnota+ Groenlo.

Gebiedsgerichte criteria

Vertrekpunt voor het bepalen van gebiedsgerichte criteria is de ruimtelijke hoofdstructuur van de vesting; verfijnd in een gebiedstypologiekaart en gebiedsbeschrijving. Op de typologiekaart worden de verschillende gebiedstypen in de vesting onderscheiden. De gebiedsbeschrijving gaat in op het voorkomen, de oorsprong en de karakteristieken van de verschillende gebieden en gebiedsdelen.

De vesting van Groenlo is het meest dynamische en cultuurhistorisch meest interessante gebied. Zoals in de analyse is gebleken bestaat de vesting uit een aantal kenmerkende onderdelen. Deze kenmerkende onderdelen zijn gecompriemd tot een voor welstand interessante driedeling:

- Structuurdragers en entrees - H1.1;

- Binnengebieden (Patroon van straten en stegen) - H1.2;
- Vestingwerken en solitaire bebouwing aan de randen (H1.3).

Bovenstaande coderingen verwijzen naar de typologiekaart en naar de paragraafindeling van dit hoofdstuk.

Welstandsniveaus

Binnen één type gebied kunnen meerdere welstandseenheden voorkomen. De keuze voor een bepaald welstandsniveau (BASIS, PLUS of BIJZONDER) in een bepaald (gedeelte) van een gebiedstype wordt bepaald vanuit de volgende invalshoeken: 1) de ruimtelijke karakteristiek en samenhang tussen cultuurhistorie, stedenbouw en architectuur, 2) de cultuurhistorische kwaliteiten en 3) de dynamiek van de bouwopgave. Door de benoeming van een bepaald welstandsniveau ontstaan verschillende welstandseenheden. Voor elke welstandseenheid is een set met gebiedsgerichte criteria opgesteld. Voor grenssituaties en ingrepen van grote invloed zijn algemene beleidsregels opgenomen.

Voor de vesting van Groenlo is gekozen voor het bijzonder niveau van welstand. Deze keuze is gemaakt vanwege de gaafheid van de bebouwing en het stedenbouwkundig patroon in de vesting. Tevens zorgt dit niveau van welstand voor de nodige bescherming, zodat de handhaving van het gave beeld gewaarborgd zal zijn voor de toekomst.

H1.1 Structuurdragers en entrees

De Nieuwstraat, Mattelierstraat, Lievelderstraat en Beltrumsestraat, die samen komen op de Markt, vormen de structuurdragers binnen de vesting. Deze, vaak smalle, wegen liepen vanaf de stadspoorten verder het land in. Dit waren van oudsher de handelsroutes tussen de steden en nederzettingen. Langs de routes en centrale punten hebben zich traditioneel veel ambachtelijke bedrijvigheid en nijverheidsfuncties gevestigd. Tegenwoordig zijn hier de meeste winkels Beltrumsestraat) en publieke voorzieningen (Markt en omgeving) te vinden. De Markt zelf is een pleinvormige ruimte waar onder andere het stadhuis, de kerk, en het oude postkantoor aan gelegen zijn. De bebouwing aan de structuurdragers van Groenlo wordt gekenmerkt door een in maatvoering variërende mix van overwegend herenhuisachtige gebouwen. Deze herenhuizen zijn

opgebouwd uit staafvormige bouwvormen. Incidenteel zijn twee bouwmassa's tot één samengevoegd.

Welstandsniveau

Voor de structuurdragers en entrees in de vesting van Groenlo geldt het BIJZONDER niveau van welstand.

Welstandscriteria

Voor Centrumgebieden (H1.1) gelden aparte welstandscriteria. In onderstaand schema zijn deze gebiedsgerichte welstandscriteria aangegeven.

Gebiedsgerichte criteria voor de Structuurdragers en entrees - H1.1	
Situering van het bouwwerk	Rooilijn: <ul style="list-style-type: none"> De weg volgende (overwegend rechte) rooilijn dient gerespecteerd te worden.
	Zijdelingse afstand: <ul style="list-style-type: none"> Gebouwen dienen de aaneenschakeling van de individuele gebouwen te ondersteunen. De zijdelingse afstand tussen de gebouwen is overwegend gesloten.
	Oriëntatie: <ul style="list-style-type: none"> Hoofdbebouwing is georiënteerd op de centrumgebieden (de hoofdstraat of plein aan centrale route).

Hoofdvormen van het bouwwerk	<p>Bouwmassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is van groot belang voor de herkenbaarheid en zeggingskracht van het geheel dat er een duidelijk verband tussen de vorm en het gebruik van het individuele gebouw bestaat. • Toepassen staafvormig, liggend en staand en blokvormige bouwmassa's. • Accenten op pleinhoeken toegestaan.
	<p>Bouwhoogte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De hoogtevariatie van 2 tot 3 bouwlagen met kap handhaven. • De relatieve afmetingen van een gebouw zijn bepalender dan de absolute afmetingen.
	<p>Kapvorm:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapvorm afhankelijk van de plasticiteit en de bouwmassa's in de gehele pleinwand. • Bij voorkeur toepassen van een zadeldak, tentdak of een afgeleide van deze daktypen. • Bij voorkeur toepassen van een zichtbare hellende kap met een dakhelling tussen 45 en 60°.
	<p>Kaprichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toepassen van en evenwijdig aan de staat georiënteerde kaprichting bij brede panden. • Toepassen van smalle topgevels met een dakvlak dwars op de straat (bij smalle panden).

Gevelaanzichten van het bouwwerk	<p>Gevelopbouw</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke indeling: voorgevel is te onderscheiden in middenstuk en een dakopbouw. • Middenstuk overwegend symmetrisch. • Bij voorkeur toepassen van hoge onderverdiepingen en 1ste verdieping, lagere toplaag (bij voorname, grotere bouwmassa's). • Vensteropbouw: afnemend van begane grond naar 1ste en 2de verdieping. • Winkelpuien (en overige begane gronden) afstemmen op gevelopbouw 1ste verdieping.
	<p>Gevelgeleding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De overwegend verticale geleding van het hoofdgebouw handhaven; • Toepassen van hoge vensters, staande ramen en relatief smalle muurdammen aanbevolen.
	<p>Plasticiteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lage plasticiteit gevel in z'n geheel handhaven. Bij voorkeur toepassen van een vlakke of vrijwel vlakke gevelwand. • Hoge plasticiteit in raampartijen door toepassen van een behoorlijk diepe neggemaat. • Bij voorkeur toepassen van forse, duidelijk uitkomende (geprononceerde) daklijsten bij gevelbeëindiging (met name bij voorname, grotere bouwmassa's). • Overwegend geaccentueerde deur- en raamlijsten.

Materialisatie en detaillering van het bouwwerk	<p>Materiaalgebruik en verwerking:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gevels; bij voorkeur baksteen of pleisterwerk. Plaatmaterialen, kunststof en metaal zichtbaar in de gevel zijn ongewenst - Baksteen of pleisterwerk als hoofdmateriaal in de gevel. Glas niet als grootste geveloppervlak. • Metselverband; bij voorkeur kruisverband of halfsteensverband. • Voegvorm; bij voorkeur geknipte voeg, platvolle voeg (eventueel gedaagd). • Kozijnen; bij voorkeur hout of goedgelijkende andere materialen. • Dakbedekking; bij voorkeur (oud) Hollandse gebakken pannen. • Geen mastiek zichtbaar in de gevelwand.
	<p>Specifieke materiaalkleur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baksteenkleur: bij voorkeur (licht) rode gevlamd. • Voegkleur: bij voorkeur lichte (gele) voegspecie. • Pleisterwerk: bij voorkeur licht, indien passend in het straatbeeld zijn gekleurde pleisters in natuurlijke kleuren toegestaan. Daarbij moet gedacht worden aan terra, antraciet of grijs. • Kozijn- en dakrandkleur; bij voorkeur lichtkleurig (kozijnen overwegend licht en roeden overwegend donker). • Dakbedekking: bij voorkeur rood of blauwgrijs.

<p>Detaillering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegevoegde elementen zelfstandig vormgeven in de lijn van de architectuur van het geheel. • Afwerking metselwerk langs gevels en vensteropeningen; rollaag of strek. • Toepassen van windveren en gootlijsten toegestaan. • Toepassen van muurschotels en ankers in de gevel is toegestaan. • Toepassen van een gestuct trasraam toegestaan. • Toepassen reclame onder condities toegestaan (zie sneltoetscriteria voor 'reclame'). • Raamlijsten, gevelversiering en kroonlijsten toegestaan. • Entrees en trappartijen toegestaan. • Schoorstenen bij voorkeur op de topgevel/scheidingswand situeren. • Vaste luifels en overkappingen aan de voorzijde onder condities toegestaan (zie sneltoetscriteria voor 'luifels en zonwering'). • Bij voorkeur forse vensterbanken toepassen.
<ul style="list-style-type: none"> • Voor percelen gelegen binnen meerdere gebiedstypen geldt het gebiedstype waarbinnen de huisnummering van die percelen, zoals vastgelegd op de gemeentelijk huisnummerkaart, is gelegen. • Ondergeschikte onderdelen van een totaal bouwplan, zoals aanbouwen of bijgebouwen, worden in één welstandstoets getoetst aan zowel de relevante gebiedsgerichte criteria als aan de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria. • Zodra aan-, uitbouwen en niet-vrijstaande bijgebouwen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing met uitzondering van de maatvoeringseis ten aanzien van de bouwhoogte. • Zodra vrijstaande bijgebouwen en overkappingen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing met uitzondering van de sneltoetscriteria ten aanzien van hoogte en oppervlakte. • Zodra dakkapellen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing.

H1.2 Binnengebieden (Patroon van straten en stegen)

Achter de structuurdragende linten liggen de binnengebieden van de vesting Groenlo. Dit is het rustige gedeelte van de vesting wat vooral in gebruik is als woongebied. Door de kleine schaal van de vesting Groenlo beperken de binnengebieden zich hier tot een aantal straten.

Het profiel van de binnengebieden bestaat uit smalle stegen en straten die te bereiken zijn vanuit de structuurdragende linten. Door het smalle profiel zijn ze alleen toegankelijk voor bestemmings- of eenrichtingverkeer. Voor voetgangers en fietsers zijn ze via kleine

gangen en paden langs diverse panden in de centrumstraten te bereiken. De bebouwing in de zogenaamde binnengebieden van Groenlo wordt gekenmerkt door een in maatvoering variërende mix van overwegend herenhuisachtige gebouwen, afgewisseld met enkele grootschalige bijzondere bebouwingselementen zoals een school en een verzorgingstehuis. De

herenhuizen zijn opgebouwd uit staafvormige bouwvormen. Incidenteel zijn twee bouwmassa's tot één samengevoegd. De bebouwing in de binnengebieden is over het algemeen laag (één tot twee lagen met kap). Uitzonderingen hierop vormen de 'bijzondere bebouwingselementen' die een hogere bouwhoogte kennen. De bebouwing staat vrijwel direct op straat, waardoor de gebieden een besloten en dicht karakter krijgen. Op een aantal plekken zijn er gaten gevallen in deze dichte structuur. Een voorbeeld van een gat in de bebouwingsstructuur is parkeerplaats de Wheme. Deze parkeerplaats ligt direct achter de kerk in het hart van de vesting.

Welstandsniveau

Voor de binnengebieden in de vesting van Groenlo geldt het BIJZONDER niveau van welstand.

Voor enkele plekken zijn op structuurniveau ruimtelijk-stedenbouwkundige aanbevelingen van toepassing. Deze mede dienen als beoordelingskader voor welstand.

Welstandscriteria

Voor de bebouwing in de binnengebieden (H1.2) gelden aparte welstandscriteria. In de binnengebieden worden twee kenmerkende typen bebouwing onderscheiden:

- doorlopende gevelwanden en kleinschalige individuele bouw;
- bijzondere bebouwingselementen.

Voor deze categorieën gelden verschillende gebiedsgerichte criteria. In onderstaand schema zijn deze gebiedsgerichte welstandscriteria aangegeven.

Gebiedsgerichte criteria voor de Binnengebieden - H1.2		
	Doorlopende gevelwanden en kleinschalige individuele bouw	Bijzondere bebouwingselementen
Situering van het bouwwerk	Rooilijn: • De overwegend rechte rooilijn dient gerespecteerd te worden.	
	Zijdelingse afstand: • Gebouwen dienen de aaneenschakeling van de individuele gebouwen te ondersteunen. • De zijdelingse afstand is overwegend gesloten.	Zijdelingse afstand: • Doorgaans los van elkaar.
	Oriëntatie: • Hoofdbebouwing is georiënteerd op de straten van de binnengebieden.	Oriëntatie: • Situatie afhankelijk: wisselend.
Hoofdvormen van het bouwwerk	Bouwmassa: • Het is van groot belang voor de herkenbaarheid en zeggingskracht van het geheel dat er een duidelijk verband tussen de vorm en het gebruik van het individuele gebouw bestaat. • De bebouwingswand is samengesteld uit in maatvoering verschillende verticale bouwmassa's. • Overwegend staafvormig, liggend en staand en blokvormig. • Accenten op straathoeken toegestaan.	Bouwmassa: • Kap of terugliggende laag mogelijk.

Bouwhoogte: • De hoogtevariatie van 1 tot 2 bouwlagen met kap handhaven. • De relatieve afmetingen passend in de gevelwand. • Respecteren van 'dorpse' arbeiderswoningen die voorkomen in verschillende straten of stegen.	Bouwhoogte: • Afhankelijk van functie van het gebouw en schaal van de omliggende bebouwing.
Kapvorm: • Kapvorm afhankelijk van de plasticiteit en de bouwmassa's in de gehele gevelwand. • Bij voorkeur toepassen van een zadeldak, tentdak of een afgeleide van deze daktypen. • Bij voorkeur toepassen van een zichtbare hellende kap.	Kapvorm: • Indien van toepassing: zadeldak, terugliggende laag of een afgeleide van dit daktype.
Kaprichting: • Overwegend evenwijdig aan de staat (langsrichting). • Smalle topgevels (bij smalle panden) toegestaan.	Kaprichting: • Indien van toepassing: bij voorkeur in de langsrichting; • Afhankelijk van de situering en opbouw van het gebouw.

Gevelaanzichten van het bouwwerk	<p>Gevelopbouw</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke indeling: voorgevel is te onderscheiden in middenstuk en een dakopbouw. • Middenstuk overwegend symmetrisch. • Bij voorkeur toepassen van hoge onderverdiepingen en 1e verdieping, lagere toplaag (bij voorname, grotere bouwmassa's). • Vensteropbouw: afnemend van begane grond naar 1e en 2e verdieping. • Begane gronden afstemmen op gevelopbouw 1e verdieping. 	<p>Gevelopbouw:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke onderverdeling: plint - middenstuk -dakopbouw; • Aansluiten bij overwegende opbouw van bijzondere bouwingselementen in de directe omgeving.
	<p>Gevelgeleding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De overwegend verticale geleiding van het hoofdgebouw handhaven. • Toepassen van hoge vensters, staande ramen en relatief smalle muurdammen aanbevolen. 	<p>Gevelgeleding:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aansluiten bij de overwegende geleiding van het ensemble.
	<p>Plasticiteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lage plasticiteit gevel in z'n geheel handhaven. Bij voorkeur toepassen van een vlakke of vrijwel vlakke gevelwand. • Hoge plasticiteit in raampartijen door toepassen van een behoorlijk diepe neggemaat. • Bij voorkeur toepassen van forse, duidelijk uitkomende (geprononceerde) daklijsten bij gevelbeëindiging (met name bij voorname, grotere bouwmassa's). • Overwegend geaccentueerde deur- en raamlijsten. 	

Materialisatie en detaillering van het bouwwerk	<p>Materiaalgebruik en verwerking:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gevels; bij voorkeur baksteen of pleisterwerk. Plaatmaterialen, kunststof en metaal zichtbaar in de gevel zijn ongewenst - Baksteen of pleisterwerk als hoofdmateriaal in de gevel. Glas niet als grootste geveloppervlak. • Metselverband; bij voorkeur kruisverband of halfsteensverband. • Voegvorm; bij voorkeur geknipte voeg, platvolle voeg (eventueel gedaagd). • Kozijnen; bij voorkeur hout of goedgelijkende andere materialen. • Dakbedekking; bij voorkeur (oud) Hollandse gebakken pannen. • Geen mastiek zichtbaar in de gevelwand.
	<p>Specifieke materiaalkleur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baksteenkleur: bij voorkeur (licht) rode gevlamd. • Voegkleur: bij voorkeur lichte (gele) voegspecie. • Pleisterwerk: bij voorkeur licht, indien passend in het straatbeeld zijn gekleurde pleisters in natuurlijke kleuren toegestaan. Daarbij moet gedacht worden aan terra, antraciet of grijs. • Kozijn- en dakrandkleur; bij voorkeur lichtkleurig (kozijnen overwegend licht en roeden overwegend donker). • Dakbedekking: bij voorkeur rood of blauwgrijs.
	<p>Detaillering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegevoegde elementen zelfstandig vormgeven in de lijn van de architectuur van het geheel. • Afwerking metselwerk langs gevels en vensteropeningen; rollaag of strek. • Toepassen van windveren en gootlijsten toegestaan. • Toepassen van muurschotels en ankers in de gevel is toegestaan. • Toepassen van een gestuct trasraam toegestaan. • Toepassen reclame alleen in gevelvlak toegestaan. • Raamljsten, gevelversiering en kroonlijsten toegestaan. • Entrees en trappartijen toegestaan. • Schoorstenen op de topgevel/scheidingswand situeren. • Vaste luifels en overkappingen aan de voorzijde niet toegestaan. • Bij voorkeur toepassen van forse vensterbanken.

- Voor percelen gelegen binnen meerdere gebiedstypen geldt het gebiedstype waarbinnen de huisnummering van die percelen, zoals vastgelegd op de gemeentelijk huisnummerkaart, is gelegen.
- Ondergeschikte onderdelen van een totaal bouwplan, zoals aanbouwen of bijgebouwen, worden in één welstandstoets getoetst aan zowel de relevante gebiedsgerichte criteria als aan de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria.
- Zodra aan-, uitbouwen en niet-vrijstaande bijgebouwen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing met uitzondering van de maatvoeringseis ten aanzien van de bouwhoogte.
- Zodra vrijstaande bijgebouwen en overkappingen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing met uitzondering van de sneltoetscriteria ten aanzien van hoogte en oppervlakte.
- Zodra dakkapellen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing.

H1.3 Vestingwerken en solitaire bebouwing aan de randen

Voor de erkenning van Gronoelo als stad, was de nederzetting al voorzien van een aarden wal. In 1277 kreeg Gronoelo stadsrechten. 50 Tot 75 jaar ná het verkrijgen van deze rechten werd de aarden wal vervangen door een muur. De twee poorten die Gronoelo als nederzetting had, werden uitgebreid met een derde poort: de Nieuwe poort. De eerste vestingmuur was een doorgaande muur, zonder torens. In de muur zijn schietgaten aangebracht. Vanwege de uitvinding van het buskruit werd de muur in 1550 geheel verbouwd. De muur werd een stuk dikker. In de eeuwen daarna zijn er nog tal van verdedigingswerken toegevoegd. De poorten en de muren zijn in de loop van de tijd echter allemaal weer verdwenen. In 1672 was Gronoelo bezet door soldaten uit Munster. Er was geen behoefte meer aan een versterkte stad. Langzaam werden de vestingwerken gesloopt. In 1829 besloot

de Raad van de gemeente Gronoelo tot het slopen van de oude muren bij de Beltrumse en Lieveldse poort. Door de afbraak en het gelijk maken van de wallen (met uitzondering van de huidige kanonswal) kwam er veel extra ruimte binnen de vesting vrij om te bouwen.

Welstandsniveau

Voor de vestingwerken en solitaire bebouwing rondom de vestingwerken van Gronoelo geldt het BIJZONDER niveau van welstand.

Welstandscriteria

Voor de Vestingwerken en solitaire bebouwing aan de randen (H1.3) gelden aparte welstandscriteria. In onderstaand schema zijn deze gebiedsgerichte welstandscriteria aangegeven.

Gebiedsgerichte criteria voor de Vestingwerken en solitaire bebouwing aan de randen - H1.3		
Situering van het bouwwerk	Kleinschalige historische) walbebouwing	Bijzondere bebouwingselementen
	Zijdelingse afstand: <ul style="list-style-type: none"> Gebouwen dienen de aaneenschakeling van de individuele gebouwen te ondersteunen. De zijdelingse afstand is overwegend gesloten. 	Zijdelingse afstand: <ul style="list-style-type: none"> Doorgaans los van elkaar.

	Oriëntatie: <ul style="list-style-type: none"> • Hoofdbebouwing is georiënteerd op de straten van de binnengebieden. 	Oriëntatie: <ul style="list-style-type: none"> • De woontorens zijn zowel georiënteerd op de vestingwal/gracht als op de achterliggende plein- of straatruimte. Deze dubbele oriëntatie is karakteristiek en dient gehandhaafd te worden.
Hoofdvormen van het bouwwerk	Bouwmassa: <ul style="list-style-type: none"> • Het is van groot belang voor de herkenbaarheid en zeggingskracht van het geheel dat er een duidelijk verband tussen de vorm en het gebruik van het individuele gebouw bestaat. • De bebouwingwand is samengesteld uit in maatvoering verschillende verticale bouwmassa's. • Overwegend staafvormig, liggend en staand en blokvormig. • Accenten op straathoeken toegestaan. 	Bouwmassa: <ul style="list-style-type: none"> • Het is van groot belang voor de herkenbaarheid en zeggingskracht van het geheel dat er een duidelijk verband tussen de vorm en het gebruik van het individuele gebouw bestaat. • Forse bebouwingmassa's, ter accentuering van bijzondere plekken aan de vestingwal. • Overwegend staafvormig, liggend en staand en blokvormig.
	Bouwhoogte: <ul style="list-style-type: none"> • De hoogtevariatie van 2 tot 3 bouwlagen met kap handhaven. • De relatieve afmetingen passend in de gevelwand. 	Bouwhoogte: <ul style="list-style-type: none"> • Forse, opvallende bouwhoogtes ter accentuering van bijzondere plekken aan de vestingswal.

	Kapvorm: <ul style="list-style-type: none"> • Kapvorm afhankelijk van de plasticiteit en de bouwmassa's in de gehele gevelwand. • Bij voorkeur toepassen van een zadeldak, tentdak of een afgeleide van deze daktypen. • Bij voorkeur toepassen van een zichtbare hellende kap. 	Kapvorm: <ul style="list-style-type: none"> • Kapvorm afhankelijk van de plasticiteit en de bouwmassa's in de gehele gevelwand. • Bij voorkeur toepassen van een zadeldak, tentdak of een afgeleide van deze daktypen. • Bij voorkeur toepassen van een zichtbare hellende kap.
	Kaprichting: <ul style="list-style-type: none"> • Overwegend evenwijdig aan de staat (langsrichting). • Incidenteel smalle topgevels (bij smalle panden). 	Kaprichting: <ul style="list-style-type: none"> • Overwegend evenwijdig aan de staat (langsrichting). • Incidenteel smalle topgevels (bij smalle panden).
Gevelaanzichten van het bouwwerk	Gevelopbouw <ul style="list-style-type: none"> • Duidelijke indeling: voorgevel is te onderscheiden in middenstuk en een dakopbouw. • Middenstuk overwegend symmetrisch. • Bij voorkeur toepassen van hoge onderverdiepingen en 1ste verdieping, lagere toplaat (bij voorname, grotere bouwmassa's). • Vensteropbouw: afnemend van begane grond naar 1ste en 2de verdieping. • Winkelpuien (en overige begane gronden) afstemmen op gevelopbouw 1ste verdieping. 	
	Gevelgeleding: <ul style="list-style-type: none"> • De overwegend verticale geleding van het hoofdgebouw handhaven; • Toepassen van hoge vensters, staande ramen en relatief smalle muurdammen aanbevolen. 	

	<p>Plasticiteit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lage plasticiteit gevel in z'n geheel handhaven. Bij voorkeur toepassen van een vlakke of vrijwel vlakke gevelwand (geen al te zware plasticiek door erkers, balkons, loggia's etc.); • Hoge plasticiteit in raampartijen door toepassen van een behoorlijk diepe neggemaat; • Bij voorkeur toepassen van forse, duidelijk uitkomende (geprononceerde) daklijsten bij gevelbeëindiging (met name bij voorname, grotere bouwmassa's); • Overwegend geaccentueerde deur- en raamlijsten.
Materialisatie en detaillering van het bouwwerk	<p>Materiaalgebruik en verwerking:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gevels; bij voorkeur baksteen of pleisterwerk. Plaatmaterialen, kunststof en metaal zichtbaar in de gevel zijn ongewenst - Baksteen of pleisterwerk als hoofdmateriaal in de gevel. Glas niet als grootste geveloppervlak. • Metselverband; bij voorkeur kruisverband of halfsteensverband. • Voegvorm; bij voorkeur geknipte voeg, platvolle voeg (eventueel gedaan). • Kozijnen; bij voorkeur hout of goedgelijkende andere materialen. • Dakbedekking; bij voorkeur (oud) Hollandse gebakken pannen. • Geen mastiek zichtbaar in de gevelwand
	<p>Specifieke materiaalkleur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Baksteenkleur: bij voorkeur (licht) rode gevlamd. • Voegkleur: bij voorkeur lichte voegspecie. • Pleisterwerk: bij voorkeur licht • Kozijn- en dakrandkleur; bij voorkeur lichtkleurig (kozijnen overwegend licht en roeden overwegend donker). • Dakbedekking: bij voorkeur rood of blauwgrijs.

	<p>Detaillering:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toegevoegde elementen zelfstandig vormgeven in de lijn van de architectuur van het geheel; • Afwerking metselwerk langs gevels en vensteropeningen; rollaag of strek; • Toepassen van windveren en gootlijsten toegestaan; • Toepassen van muurschotels en ankers in de gevel is toegestaan; • Toepassen van een gestuct trasraam toegestaan; • Toepassen reclame alleen in gevelvlak toegestaan; • Raamlijsten, gevelversiering en kroonlijsten toegestaan; • Entrees en trappartijen toegestaan; • Schoorstenen op de topgevel/scheidingswand situeren; • Vaste luifels en overkappingen aan de voorzijde niet toegestaan; • Bij voorkeur forse vensterbanken toepassen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Voor percelen gelegen binnen meerdere gebiedstypen geldt het gebiedstype waarbinnen de huisnummering van die percelen, zoals vastgelegd op de gemeentelijk huisnummerkaart, is gelegen. • Ondergeschikte onderdelen van een totaal bouwplan, zoals aanbouwen of bijgebouwen, worden in één welstandstoets getoetst aan zowel de relevante gebiedsgerichte criteria als aan de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria. • Zodra aan-, uitbouwen en niet-vrijstaande bijgebouwen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing met uitzondering van de maatvoeringseis ten aanzien van de bouwhoogte. • Zodra vrijstaande bijgebouwen en overkappingen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing met uitzondering van de sneltoetscriteria ten aanzien van hoogte en oppervlakte. • Zodra dakkapellen regulier bouwvergunningplichtig zijn, zijn de (gebiedsgerichte) sneltoetscriteria van toepassing.

Gebiedsgerichte sneltoetscriteria

Voor veel voorkomende kleine bouwplannen gelden in eerste instantie de sneltoetscriteria zoals benoemd in de Welstandsnota+ Groenlo - deel B - hoofdstuk 7. In bepaalde gevallen gelden, aanvullend op deze algemene sneltoetscriteria, gebiedsgerichte sneltoetscriteria. Het gaat hier om aanvullende gebiedsgerichte welstandscriteria voor veel voorkomende kleine bouwplannen ter uitbreiding van of toevoeging aan een bestaand gebouw en wanneer deze veel voorkomende kleine bouwplannen deel uitmaken van een nieuwbouwplan ten behoeve van een nieuw gebouw. Deze aanvullende, gebiedsgerichte sneltoetscriteria zijn gerelateerd aan een bepaald type architectuur in een bepaald type gebied en zijn hieronder voor de vesting (H1.1, H1.2 en H1.3) in tabelvorm weergegeven. Deze gelden ook voor de grotere aanbouwen, uitbouwen, vrijstaande en niet-vrijstaande bijgebouwen en overkappingen, die regulier vergunningplichtig zijn (zie ook hoofdstuk 5 pag. 1 en 2 van de Welstandsnota+ Groenlo).

Gebiedsgerichte sneltoetscriteria voor H1 - Vesting Groenlo		
Type	Bouwwerk	Criteria
Aan- en uitbouwen en niet-vrijstaande bijgebouwen aan de voorkant en aan de achterkant		<ul style="list-style-type: none"> • Materiaal, kleur en detailleringsniveau van aanbouw afstemmen op dat van het hoofdgebouw. • Extra aandacht voor maatvoering, vormgeving, kleur- en materiaalgebruik van overtrek, daklijst etc. afstemming met het hoofdgebouw is essentieel.

Vrijstaande bijgebouwen en overkappingen aan de voorkant en aan de achterkant	<ul style="list-style-type: none"> • Bijgebouwen en overkappingen aan de achterkant situeren. • Kapvorm afstemmen op de kapvorm van de hoofdbouw. • Extra aandacht voor maatvoering, vormgeving, kleur- en materiaalgebruik van overstek, daklijst kozijnen etc. Afstemming met het hoofdgebouw is essentieel.
Kozijn- en gevelwijzigingen	<ul style="list-style-type: none"> • Bij kozijn- en gevelwijzigingen dient het oorspronkelijk ontwerp als uitgangspunt. • Bij nieuwe winkelpuien afstemming zoeken in ritmiek van de pui- en/of gevelstructuur tussen begane grondgevel en bovengevel. • Het samenvoegen van meerdere panden door het toepassen van luifels of andere geveltoevoegingen is niet toegestaan. Deze moeten altijd de oorspronkelijke gevelindeling van het individuele gebouw volgen en afgestemd zijn op de materiaalkeuze en kleurstelling van het bestaande hoofdgebouw. • Ritmerende elementen als voordeuren en vensters blijven identiek of krijgen bij vernieuwing tenminste een aan elkaar verwante vormgeving. • Detaillering van de oorspronkelijke/historische bebouwing met rolbogen, sluitstenen, speklagen e.d. is richtinggevend • Met name (winkel)puien op hoeken verdienen een zeer zorgvuldige vormgeving. • Behoud van en respect voor oorspronkelijke raamindeling • Behoud van en respect voor oorspronkelijke ornamentiek
Dakkapellen	<ul style="list-style-type: none"> • Dakkapellen aan de voorkant in maatvoering minimaliseren en passend bij de architectuur van het hoofdgebouw. • Geen dakopbouwen en doorgetrokken gevels. • Aangekapte dakkapel is mogelijk.

	<ul style="list-style-type: none"> • Extra aandacht voor maatvoering, vormgeving, kleur- en materiaalgebruik van overstek, daklijst, kozijnen etc. Afstemming met hoofdbebouwing is essentieel.
Erfafscheidin- gen	<ul style="list-style-type: none"> • Uitsluitend erfafscheidingen in metselwerk, begroeiing / hagen, of houten of ijzeren hekwerken, passend bij de karakteristiek van de bebouwing en inrichting van de vesting.

Reclame-uitingen

Reclame is een publieke aanprijzing van een bedrijf, een product of een dienst. Reclames vragen vanuit hun doelstelling aandacht en vormen hiermee een belangrijk en beeldbepalend element van de openbare ruimte. Derhalve is voor plaatsing in beginsel altijd een vergunning van de gemeente nodig.

Karakteristiek

In gebieden met commerciële functies zijn reclames op zijn plaats en kunnen de reclame-uitingen de visuele aantrekkingskracht van de omgeving positief, maar ook negatief beïnvloeden. Evenals bij een gebouw speelt ook bij een reclame-uiting de relatie met de omgeving waarin deze wordt geplaatst alsmede het karakter van die situatie een belangrijke rol. Een reclame is geslaagd wanneer deze een volledig geïntegreerd onderdeel van het totale architectonische concept uitmaakt. Blijft de zorg voor een goede inpassing van een reclame in zijn omgeving achterwege dan wordt de reclame ervaren als een verstoring van de visuele kwaliteit van de omgeving. In gebieden waar geen sprake is van commerciële functies, zoals woongebieden, zijn reclame-uitingen in beginsel ongewenst.

In de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente Groenlo heeft de gemeente een vergunningplicht voor reclame-uitingen geregeld. Onderdeel daarvan is een welstandsbeoordeling. Een aanvraag voor een reclame-uiting wordt altijd aan de welstandscommissie voorgelegd. Voor kleine vergunningplichtige reclames zijn in deze paragraaf welstandscriteria opgenomen. Deze criteria dienen altijd gezien te worden met inachtneming van de gebiedsgerichte criteria, de criteria voor specifieke bouwwerken of de algemene welstandscriteria.

Het plaatsen van een reclame-uiting kan een ingrijpende verandering aan een bouwwerk die het straatbeeld makkelijk kan aantasten. De gemeente Groenlo heeft ervoor gekozen om binnen en buiten de vesting verschillende criteria op te stellen voor wat betreft reclame-uitingen. Over het algemeen zullen de criteria in de vesting strenger zijn dan de criteria buiten de vesting om het unieke karakter en de bestaande beeldkwaliteit van de vesting te beschermen. Buiten de vesting Groenlo wordt er een onderscheid gemaakt tussen woongebieden en werkgebieden.

Criteria Vesting

In het algemeen geldt dat reclametekens alleen aanvaardbaar zijn indien zij een directe relatie hebben met de gekozen situering, de afmetingen en kleuren afgestemd zijn op het karakter van de directe omgeving en zij niet groter zijn dan voor een goede leesbaarheid voor die situering noodzakelijk is. De reclametekens dienen qua afmetingen en plaatsing op de gevelopzet afgestemd te worden. De hierna te noemen maximum maten dienen in dit licht gezien te

worden; er zullen zich situaties voordoen waarbij ook deze maximum maten de welstand nog te zeer zullen verstoren. Het toepassen van losse letters en aanlichten van reclameteksten verdient de voorkeur. Het toepassen van lichtbakken is niet toegestaan binnen de Vesting.

Merkreclames zijn alleen denkbaar indien het bedrijf slechts één product voert; het is voor een kledingzaak dus niet toegestaan verschillende merken jeans aan te prijzen middels gevelreclame.

Plaatsing en aantal:

- Geen reclame aangebracht op bouwlagen met een woonbestemming of bouwlagen met een bedrijfsbestemming zonder publieksfunctie, tenzij in de woning een praktijkruimte voor het uitoefenen van een vrij beroep zit (architect, arts, etc).
- Geen reclame-uitingen die het uitzicht op de openbare ruimte ernstig belemmeren.
- Maximaal één reclame-uiting per gevel.

reclames loodrecht op de gevel:

- Niet hoger aangebracht dan de scheiding van de begane grond en de eerste verdieping (let op verkeer: hoogte minimaal 2.20 m boven het trottoir),
- Niet groter dan 1.00 m² en geplaatst op de voorzijde per travee (kleinste winkelbreedte). Geplaatst onder de luifel niet groter dan 0.50 x 0.70 m.
- Niet uitgevoerd zijn in felle kleuren.

gevelreclames evenwijdig aan de gevel:

- Gecentreerd aangebracht op de borstwering van de eerste verdieping, onder de onderzijde van de raamdorpels op de eerste verdieping.
- Uitgevoerd in geschilderde letters en tekens of in open letters of in losse letters en tekens maar géén lichtbak.
- Niet breder zijn dan 70% van de gevelbreedte.
- Niet hoger zijn dan 0.75 m.
- Niet groter dan 0.50 m² bij een woning met een praktijkruimte voor het uitoefenen van een vrij beroep.
- Niet uitgevoerd zijn in felle kleuren.

vormgeving:

- In voorgevel reclame-uiting als zelfstandig element vormgeven, waarbij de maatvoering en detailleringen zijn afgestemd op en harmoniëren met de oorspronkelijke gevel.
- In voorgevel samenhang en ritmiek van de straatwand niet verstoren.
- Bij reclameteksten op markiezen, de reclame aanbrengen op de volant.
- Reclame integreren in de architectuur en beperken tot het hoogst noodzakelijke.
- Geen mechanisch bewegende delen.
- Geen lichtcouranten of lichtreclame met veranderlijk of intermitterend licht;
- Geen daglichtreflecterende reclame.

Vrijstaande reclame-uitingen / reclamezuilen

Deze reclame-uitingen zijn binnen de vesting **niet** toegestaan.

overige:

- Reclame(vlaggen), indien meer dan 1 per 4.00 m¹ gevellengte, zijn niet aanvaardbaar.
- Zonneschermen of markiezen tot een maximale uitval van 2.50 m.
- De reclame-uiting voldoet aan de eventuele aanvullende criteria voor reclame-uitingen in de gebieds- of objectgerichte beoordelingskaders.
- Geen reclame voor diensten of producten die niet in het pand plaatsvinden respectievelijk worden verkocht.